

Slovo editora

Pavel Chromý

chromy@natur.cuni.cz

UK v Praze, PřF, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Albertov 6, 128 43, Praha 2

Snem snad každého historika i historického geografa je dožít se výkladu dějin období, které prožil. Subjektivitou zatížený pohled na realitu prožitých všedních dnů konfrontovat s prameny, které zůstaly skryty a byly nalezeny s odstupem desetiletí, a následně aspoň dílem objevovat a vyvozovat nové souvislosti – příčiny i důsledky – událostí, jevů či procesů, které dnes zažíváme nebo jsme jejich součástí.

Stojíme na prahu nového roku, který je – zejména v českém prostředí – „zatížen“ významnou historickou zkušeností. Česká televize propaguje projekt Osudové osmičky, v němž se chystá veřejnosti připomenout klíčové mezníky našich dějin a v jejichž letopočtu je na konci „magická“ osmička.

Mezníky jsou vnímány jako historické předěly, v nichž došlo či dochází ke změně kvality historického času – mění se systémy (politické, ekonomické, správní ad.), slábnou či se posilují kvalitativně odlišné procesy a mění se jak socio-ekonomické, tak i socio-kulturní prostředí. Historické mezníky se často jako pomocné předěly užívají i při sledování a hodnocení permanentně probíhajících a spíše se zrychlujících změn životního prostředí, respektive krajiny jako celku – včetně změn jejich funkcí, hodnot, jejího nejen vnímání ale i vzájemného ovlivňování společností i jedinci.

Lze předpokládat, že pro české historické geografy bude i nadcházející „osmičkový“ rok mezníkem. Na sklonku roku 2007 se Česko stane součástí tzv. Schengenského prostoru Evropské unie, uplyne 15 let od rozpadu Československa a vzniku samostatné České republiky, 40 let od federalizace Československa, 60 let od nástupu komunistického režimu, 70 let od pomnichovského záboru pohraničí a 90 let od obnovení české státnosti a vzniku Československa. Bezesporu budou připomenuta i další výročí.

Všechny výše zmíněné události se významnou měrou pojí s problémem změn funkce hranic. Každá z nich se dotkla života lidí na území celého státu, bezprostředně pak života společnosti v krajinně pohraničních oblastí. Ať již šlo o vymezování hranic, omezování propustnosti a propustnosti hranic (železná opona) či naopak zeslabení funkce hranice jako bariéry. Důsledky mnoha z těchto událostí a procesů je možné dosud v krajinně českého pohraničí cítit. Vždyť krajina je jakýmsi historickým pramenem, do něhož lidé píší své dějiny. Důsledky mnohých z těchto událostí se dosud projevují i v socio-kulturní diferenciaci Česka ve smyslu dichotomie pohraničí – vnitrozemí, v existenci problémových oblastí (pohraničí), v odlišném vztahu sounáležitosti obyvatel s územím (krajinou) v němž žijí.

I proto je možné k roku 2008 hledět s nadějí, že čeští historičtí geografové a environmentální historici prohloubí svoje výzkumné aktivity v oblasti příhraničí, výzkumy obecných i specifických vývojových procesů, které se zde odehrály a odehrávají. Ať jde o tradiční a již etablované výzkumy změn využití krajiny či polarizace prostoru, nebo o nově se formující výzkumy procesu formování

regionální identity a identity regionů či formování krajiny jako dědictví. Poprvé v našich dějinách se celá státní hranice Česka stává spíše administrativní hranicí uvnitř evropského soustátí. Již toto konstatování a tento úhel pohledu nás v naději na renesanci historickogeografického výzkumu pohraničí utvrzují. Předpokládáme, že jeho výsledky budeme následně moci prezentovat v roce 2009 na 14. mezinárodní konferenci historických geografů v japonském Kyóto i na prvním světovém kongresu environmentálních dějin v dánské Kodani.

Jménem redakce i jménem svým přeji všem čtenářům a autorům Klaudyána úspěšný osmičkový rok 2008!

Pavel Chromý (zástupce šéfredaktora)